

Programplan for BIA

Gjelder fra 2018

Program
Brukerstyrt innovasjonsarena – BIA

Programplan BIA Gjelder fra 2018

Brukerstyrt innovasjonsarena, BIA

© Norges forskningsråd 2018

Norges forskningsråd
Besøksadresse: Drammensveien 288
Postboks 564
1327 Lysaker
Telefon: +47 22 03 70 00

post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles via internett:
www.forskningsradet.no/publikasjoner

Grafisk design omslag: Design et cetera
Foto omslagsside: Shutterstock

Oslo, februar 2018

ISBN 978-82-12-03659-8 (pdf)

Innhold

1	Sammendrag	4
2	Bakgrunn og utfordringer	4
3	Mål for programmet	6
3.1	Hovedmål	6
3.2	Delmålene	6
4	Tematiske og faglige prioriteringer	7
5	Strukturelle prioriteringer	7
6	Samarbeid med relaterte virkemidler	9
7	Forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter	10
8	Ressurser og budsjett	12
9	Styring og organisering	13

1 Sammendrag

BIA skal fremme norsk næringslivs evne og vilje til innovasjon gjennom å støtte FoU-prosjekter som tar utgangspunkt i bedriftenes egne strategier og utfordringer, uavhengig av område eller tema.

BIA organiserer en åpen konkurransearena for "Innovasjonsprosjekter i næringslivet" der prosjekter får støtte etter en vurdering med hovedvekt på forskningsinnhold, innovasjonsgrad og potensial for verdiskaping og samfunnsnytte. BIA skal sørge for at Forskningsrådet har et tilbud til alle deler av norsk næringsliv som ønsker å utnytte forskning og utvikling (FoU) for å bli mer innovativt, mer konkurransedyktig og mer internasjonalt orientert. BIA vil derfor operere i samspill med SkatteFUNN-ordningen og øvrige programmer og virkemidler i og utenfor Forskningsrådet rettet mot FoU-basert innovasjon.

BIAAs viktigste tilbud er utlysning av midler til forskningsbaserte innovasjonsprosjekter. BIA vil i tillegg benytte prosjektyper og støtteordninger som kan legge grunnlaget for fremtidig innovasjon og verdiskaping både på kort og lengre sikt. BIA skal kjennetegnes av ambisiøse prosjekter som stiller store krav til deltagerens vilje til å oppnå gode resultater. Programmet legger vekt på å stimulere til samarbeid mellom bedrifter og forskningsmiljøer, og bedrifter imellom, både nasjonalt og internasjonalt. BIA skal være nyskapende og eksperimentell i sin arbeidsform, og på denne måten bidra til å utvikle optimale virkemidler for å realisere verdiskapingspotensialet ved en økt satsing på forskningsbasert innovasjon i norsk næringsliv. BIA legger også vekt på å nå ut med forskningsresultater og å øke forståelsen for betydningen av næringsrettet forskning.

2 Bakgrunn og utfordringer

Bakgrunn

Siden etableringen av programmet i 2005 har BIA utviklet seg til å bli et sentralt instrument for Forskningsrådet innenfor den næringsrettede forskningen. Utgangspunktet for opprettelsen av BIA var Forskningsmeldingen "Vilje til forskning", St.meld. nr. 20 (2004-05), der et hovedbudskap var at norsk næringsliv måtte øke sine FoU-investeringer for å realisere det verdiskapingspotensialet som ligger i forskningsbasert innovasjon. En analyse som ble foretatt i tilknytning til arbeidet med denne Forskningsmeldingen, konkluderte med at en stor del av næringslivets FoU falt utenfor de prioriterte temaer som var definert i Forskningsrådets programmer. Forskningsrådet besluttet derfor i 2005 å innføre et nytt programkonsept, under betegnelsen "Brukerstyrt innovasjonsarena" (BIA). Dette skulle være en arena preget av åpen konkurranse om prosjektmidler, der ingen temaer eller sektorer ble forhåndsprioritert, men konkurransen skulle avgjøres ut fra en vurdering av prosjektenes forskningsinnhold, innovasjonsgrad og potensial for verdiskaping og samfunnsnytte. Bedriftene skulle ha frihet til å definere prosjekter ut fra egne strategier og FoU-behov, og ikke være begrenset av bestemte temaer eller satsingsområder. På denne måten skulle BIA komplettere tematiske og bransjerettede programmer, og gi større slagkraft til Forskningsrådets rolle i å fremme innovasjon og konkurransekraft for norsk næringsliv. BIA skulle også utfylle den nye ordningen med skattefradrag for FoU (SkatteFUNN), ved å gi muligheter til å realisere mer ambisiøse prosjekter og mer omfattende FoU-satsinger.

BIA som virkemiddel

BIAAs resultater etter 12 års drift viser at hovedhensikten med programkonseptet er oppfylt, og at måloppnåelsen er meget god.¹ Møreforskings løpende analyser gjennom 10 år av den brukerstyrte

¹ Forskningsrådet (2017) *Evaluering av BIA: Resultater, effekter og anbefalinger for framtiden*

forskningen viser at BIAs prosjektportefølje ligger i front med hensyn til prosjektkvalitet, ambisjonsnivå og bedrifts- og samfunnsøkonomisk avkastning. Prosjektene har stor betydning for bedriftenes konkurransevne, kompetanse og samarbeid med FoU-institusjoner i lang tid etter at prosjektene er gjennomført. Detaljerte casestudier av prosjekter viser også at BIA har hatt stor betydning for framgangen til norske bedrifter gjennom både innovasjonsprosjekter og kompetanseprosjekter.² BIA utløser mye FoU som ellers ikke ville ha funnet sted, og utløser privat kapital til FoU-satsinger i næringslivet.

Eksterne evalueringer viser at BIA har utviklet en sammensatt portefølje av prosjekter fra mange forskjellige områder med ulikt faglig innhold. BIA har deltagelse fra et stort mangfold av bedrifter både med hensyn til størrelse og forskningserfaring – fra veletablerte bedrifter til forskningsbaserte nyetableringer samt bedrifter som har liten erfaring med FoU. Samarbeidet mellom bedriftene og forskningsmiljøene har vært viktig for resultatene. BIA rekrutterer til forskning, både som inngangsport til Forskningsrådet for bedrifter som går via SkatteFUNN og BIA, og videre rekruttering til andre virkemidler, slik som Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI).³ Programmet er et hensiktsmessig instrument for Regjeringens opptrapping av næringslivets investeringer i FoU. Den ikke-tematiserte innretning er godt tilpasset behovet for forskningsbasert innovasjon i bedrifter som ikke naturlig finner sin plass innenfor Forskningsrådets tematiske programmer. Det er imidlertid viktig at Forskningsrådet videreutvikler BIA som virkemiddel. BIA må være utprøvende og eksperimenterende innenfor sine rammer, for å imøtekomme næringslivets skiftende behov.

Utfordringer

BIAs innretning gjør det mulig å iverksette konkrete tiltak for å oppfylle sentrale mål i stortingsmeldingen *Langtidsplan for forskning og utvikling*⁴, som å styrke konkurransekraften i næringslivet gjennom næringsrettet forskning og innovasjon. BIA er viktig for at Forskningsrådet skal oppnå sine strategiske mål for et innovativt næringsliv⁵ på områder som faller utenfor de tematiske satsingene. Gjennom krav til samarbeid mellom næringslivet og FoU-miljøene bidrar BIA også til Forskningsrådets mål om å sikre en næringsrelevant kunnskapsbase i forsknings- og utdanningsinstitusjonene og å fremme forskningsbasert innovasjon i næringslivet. Programmet kan også bidra til å løse viktige utfordringer som identifiseres i Forskningsrådets strategi for bærekraftig samfunns- og næringsutvikling.⁶ Norge trenger et mangfoldig næringsliv som konkurrerer på kunnskap for å oppnå omstilling til en mer allsidig, grønnere og samfunnsansvarlig økonomi.

BIA har utviklet seg fra opprinnelig å være oppfattet som et supplement til tematiske programmer, til å bli ansett som Forskningsrådets hovedarena for brukerstyrt forskning. En videreutvikling av BIA må fortsatt skje i samspill med andre programmer og virkemidler i Forskningsrådet, ikke minst når nye satsinger skal vurderes og igangsettes. BIAs åpne, ikke-tematiske innretning gir et særlig godt utgangspunkt for å mobilisere på tvers av bransjer og fagområder. BIA kan derfor stimulere bredden av norsk næringsliv til innovasjon på områder av særlig stor samfunnsmessig betydning og der utfordringene åpner for nye markedsmuligheter. Et eksempel er innenfor bærekraft, klima og miljø, der næringslivets innsats for å ta frem innovative, grønne løsninger er avgjørende for utvikling av et mer bærekraftig velferdssamfunn.

² Technopolis Group (2017) *Casestudieanalyse av et utvalg prosjekter i programmet Brukerstyrt Innovasjonsarena (BIA)*.

³ Samfunnsøkonomisk analyse (2017) *Virkemiddelanalyse av BIA*. Rapport 62/17.

⁴ St.meld.nr 2014-2015 *Langtidsplan for forskning og utvikling*.

⁵ Forskningsrådet (2017) *Innovativt næringsliv*. Forskningsrådets strategi 2016-2020.

⁶ Forskningsrådet (2017) *Forskning for bærekraftig samfunns- og næringsutvikling*. Forskningsrådets strategi for bærekraft (2017-2020).

Det store mangfoldet i BIAs prosjektportefølje og den store bredden i programmets målgruppe utgjør en kontinuerlig utfordring i å videreutvikle metodikk og arbeidsformer for mobilisering, søkerveiledning, prosjektseleksjon og prosjektoppfølgning.

3 Mål for programmet

BIA skal bidra til å løse norsk næringslivs utfordringer knyttet til innovasjon og verdiskaping i en konkurransesituasjon som preges av stadig sterkere internasjonale markeder og samfunnsutfordringer av global karakter. BIA skal være en arena som både øker bredden og kvaliteten på næringslivets forskning. Programmet skal komplettere tematiske næringsrettede programmer og andre virkemidler for næringsrettet forskning i Norge og i EU.

BIA retter seg mot bedrifter i Norge som er motiverte til å gjennomføre krevende FoU-prosjekter for å realisere innovasjon. Dette gjelder både for oppbygging av nytt, kunnskapsbasert næringsliv og fornyelse og omstilling av etablert næringsliv. Programmets støtteordninger er underlagt internasjonalt regelverk om statlig støtte til FoU. Det innebærer begrensninger i støttegrad, og krav om at støtte fra Forskningsrådet vil utløse FoU-aktivitet og muliggjøre FoU-resultater som bedriftene ikke kan forvente å realisere på egen hånd. BIA skal gi et tilbud på områder der bedrifter ikke har andre muligheter innenfor Forskningsrådets øvrige portefølje av programmer og virkemidler.

Konkurransarenaen i BIA har krav om samarbeid mellom bedrifter og FoU-partnere. Dette, kombinert med frihet til å velge tema og partnere med utgangspunkt i bedriftens egne FoU- og forretningsstrategier, åpner opp for forskningsdrevet innovasjon.

3.1 Hovedmål

BIA skal, innenfor programmets ansvarsområde, bidra til størst mulig bærekraftig verdiskaping i norsk næringsliv gjennom forskningsbasert innovasjon i bedrifter og deres samarbeidende FoU-miljøer.

3.2 Delmålene

Gjennom prosjektstøtte og andre tiltak vil programmet bidra til:

- nye eller sterkt forbedrede prosesser, produkter, tjenester og forretningsmodeller
- mer grønn innovasjon for bærekraftig omstilling av næringslivet
- økt samarbeid om innovasjon mellom bedrifter og FoU-institusjoner og bedrifter seg imellom
- nye internasjonale partnerskap
- nye deltagere og forsterkede samarbeidsforbindelser i FoU-prosjekter
- økt bevissthet blant bedrifter og investorer om FoU som konkurransefortrinn
- å utløse privat kapital for å realisere innovasjon i bedrifter
- ny innovasjonsrettet FoU-kompetanse i norsk næringsliv
- ny innovasjonsrettet kompetanse i norske FoU-institusjoner

4 Tematiske og faglige prioriteringer

Faglig bredde

BIA prioriterer prosjekter som er initiert av næringslivet, og hvor drivkraften ligger i bedriftenes egne strategier og behov. BIA prioriterer temaer som ikke dekkes av de tematiske programmene i Forskningsrådet.

Bærekraftperspektiv

Innenfor programmets målsetninger og rammer, vil BIA gjennom sine virkemidler bidra til næringsutvikling som gir økt bærekraft og grønn konkurransekraft. Samfunnsutfordringene knyttet til utvikling mot et mer bærekraftig samfunn, herunder en sirkulær økonomi med fokus på null-/-lavutslipp og gjenbruk, representerer både utfordringer og muligheter for næringslivet. Ved hjelp av forskningsbasert innovasjon kan bedriftene utvikle varer og tjenester og løsninger på samfunnsutfordringene som sikrer fremtidig bærekraftig vekst og konkurransekraft.

Muliggjørende teknologier

De muliggjørende teknologier; avanserte produksjonsprosesser, bioteknologi, nanoteknologi, IKT-baserte tjenester og digitalisering er sentrale drivere for innovasjon og verdiskaping både i og utenfor de ressursbaserte næringene. I BIA er utvikling og bruk av disse teknologiene sentrale FoU-tema på tvers av bransjer og sektorer. De åpner for utvikling av nye næringsområder og videreutvikling av eksisterende, og må videreutvikles hver for seg og i samspill med andre fag, næringslivsaktører og brukere.

Internasjonalt samarbeid og EUs rammeprogram

Norge deltar aktivt i europeisk og bilateralt FoU-samarbeid. Internasjonalt samarbeid skal gi økt forskningskvalitet, økt konkurransekraft og markedstilgang for næringslivet, og bidra til å løse store samfunnsutfordringer. Innretningen av Horisont 2020 åpner muligheter for å forsterke omstillingsprosesser i næringslivet. Kriterier, konkurransesituasjon og prosjektoppfølgning i BIA skal være slik at BIA-prosjekter kan fungere som et springbrett for deltagelse på relevante deler av denne arenaen. BIA vil videreføre samarbeidet med Forskningsrådets veiledningsapparat for Horisont 2020 med sikte på at BIAs målgruppe skal kunne utnytte disse mulighetene for internasjonal prosjektfinansiering og nettverksbygging.

5 Strukturelle prioriteringer

BIA er ett av de største programmene i Forskningsrådet. Både for bevilgende myndigheter og Forskningsrådet er det viktig at programmet er et sentralt og effektivt instrument i å mobilisere norsk næringsliv til økte investeringer i FoU, og til å demonstrere betydningen av FoU for innovasjon og konkurranseevne.

Mobilisere BIAs målgrupper til ambisiøse FoU-prosjekter

BIA vil mobilisere sine målgrupper til ambisiøse FoU-prosjekter og samarbeid på tvers av sektorer og fag, blant annet gjennom å fasilitere dialog og møteplasser. Dette skal heve ambisjonsnivået i FoU-samarbeid om innovasjon, engasjere nye deltakere og gi forsterkede samarbeidsforbindelser i FoU-prosjektene. BIA skal kjennetegnes av ambisiøse prosjekter som stiller ekstraordinære krav til deltagerne, blant annet i form av forpliktende FoU-samarbeid over flere år. BIA vil i økende grad mobilisere til tverrfaglige prosjekter, grønn innovasjon og IKT-baserte tjenesteinnovasjoner.

Det er tidkrevende å utvikle innhold og samarbeidsrelasjoner for slike prosjekter. BIA vil derfor stimulere slike prosesser, for eksempel gjennom støtte til nettverk mellom næringslivet og FoU-institusjoner, søkekonferanser eller til videreutvikling av prosjektidéer ved hjelp av Forskningsrådets ulike mobiliseringsverktøy. For et program uten spesielt bransjemessig eller teknologisk fokus, er det viktig å etablere møteplasser som kan fremme erfaringsutveksling og utvikling av nettverk og samarbeidsrelasjoner. Næringslivsorganisasjoner, klynger og offentlige brukere kan spille en vesentlig rolle i denne sammenheng. Særlig vil dette være aktuelt på nye områder med stort potensial for verdiskaping og utvikling av nytt næringsliv, og på områder hvor det kreves et mer omfattende samarbeid og mer helhetlige tilnærminger enn det som kan forventes etablert i en ordinær prosjektsøknadsprosess.

Kommunikasjonen knyttet til BIA skal bidra til å fremme forskning som driver for verdiskaping og konkurransekraft. Dette gjøres i samarbeid med kommunikasjonsrådgivere i Forskningsrådet.

Støtteformer

Den åpne konkurransearenaen for innovasjonsprosjekter rettet mot næringslivet, er BIAs viktigste aktivitet for å nå programmets mål. Denne arenaen må videreutvikles, slik at BIA til enhver tid fanger opp og tiltrekker seg gode prosjektsøknader. For å lykkes med dette må BIA ha et attraktivt og forutsigbart tilbud til norsk næringsliv, med årlige utlysninger og en budsjetttramme som virker mobiliserende. Programmet vil derfor allokere hovedtyngden av budsjettet til den åpne konkurransearenaen, og legge vekt på:

- at prosjektene krever kompetanse og ressurser utover hva bedriftene selv innehar
- at prosjektene innebærer større risiko enn bedriftene kan forventes å påta seg på egen hånd
- at støttekriterier og krav til søknadene tar utgangspunkt i bedriftenes egne strategier og prioriteringer
- at seleksjonsprosessen er innrettet slik at de beste prosjektene velges ut, uavhengig av tematisk innhold og bransjemessig tilknytning
- at prosjekter som har fått bevilgning opprettholder fokus på verdiskaping

I tillegg til innovasjonsprosjekter vil BIA benytte andre søknadstyper som kan legge grunnlaget for fremtidig innovasjon og verdiskaping både på kort og lengre sikt. BIA vil blant annet bruke kompetanseprosjekter for å bygge opp ny næringslivsrelevant kompetanse i norske FoU-miljøer og styrke samarbeidsrelasjoner mellom næringsliv og FoU-miljøer. På denne måten vil BIA legge grunnlag for fremtidige FoU-satsinger i bedriftene, og kapasitetsbygging og forskerutdanning i FoU-miljøene.

Kunnskapsbehovene for BIAs målgruppe i næringslivet er svært omfattende og mangeartede, og BIA kan ikke operere en tilsvarende åpen arena for kompetanseprosjekter som for innovasjonsprosjekter. Andre virkemidler og støtteordninger i Forskningsrådet, som tematiske programmer og sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI), vil ha større betydning for langsiktig kompetansebygging på mange fagområder som er relevante for BIAs målgruppe, enn det programmet selv vil kunne bidra til.

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) åpnet i 2016 for utprøving av et nytt fleksibelt stønadsformål innenfor rammen av BIA (BIA-X), for å støtte områder med særskilt behov for en koordinert og bredt innrettet kunnskapsoppbygging og forskningsinnsats. Denne prøveordningens varighet er satt til fem år. Formålet med prøveordningen er å styrke næringslivets omstillingsevne, samt å bidra til teknologi- og kompetanseoverføring mellom sektorer og skape en merverdi utover det som er mulig ved bruk av eksisterende virkemidler. Erfaringen med de to første utlysningene i 2016 og 2017 er gode, og utprøvingen vil videreføres.

BIA vil fortsette med å eksperimentere med arbeids- og støtteformer som kan bidra til å utløse innovasjon på områder der næringspotensialet foreløpig i liten grad er realisert, på områder som har særlig behov for omstilling, eller områder hvor det er liten tradisjon for forskningsbasert innovasjon.

BIA vil også eksperimentere med nye støtteformer for å møte næringslivets og samfunnets stadig endrede behov og utfordringer. Her kan det for eksempel være relevant å videreutvikle eller supplere støtteformer med særskilte tiltak som kan bidra til at den kommersielle utnyttelsen av prosjektresultater skjer raskere eller med mer optimal bruk av ressurser.

BIA vil videreutvikle sine aktiviteter for at søkere og prosjektdeltagere skal få best mulig resultater fra sin involvering i programmet i ulike faser. Eksempler på dette er

- veiledning knyttet til prosjektidéer og projektskisser, som skal bidra til å forbedre prosjektsøknader
- kontrakts- og oppstartsmøter, som skal bidra til å sikre strategisk forankring av FoU-prosjektene og legge til rette for effektivt samarbeid mellom prosjektdeltagere
- tett oppfølging av prosjekter gjennom statusmøter, som skal bidra til god prosjektgjennomføring og at det opprettholdes fokus på innovasjonspotensial og realisering av verdiskaping slik at FoU-aktivitetene prioriteres i tråd med dette
- nettverkstiltak som skaper møteplasser for erfaringsutveksling mellom prosjekter og prosjektdeltagere, og som vil bidra til at resultater og god praksis sikres en videre spredning, og legger grunnlag for nye initiativer og samarbeidsrelasjoner

EUROSTARS er et felles initiativ fra EUREKA og EU-kommisjonen for å styrke forskningsutførende små- og mellomstore bedrifter. EUROSTARS setter ingen begrensninger i forhold til bransjer, sektorer eller teknologiske områder. Prosjektene må ha som mål å utvikle et nytt produkt, en prosess eller en tjeneste. BIA bidrar til finansiering av EUROSTARS-ordningen slik at norske FoU-intensive SMB-er kan dra best mulig nytte av EUROSTARS-ordningen, der prosjektfinansieringen deles mellom Forskningsrådet og EUs forskningsbudsjett. EUROSTARS lyser ut midler to ganger i året, og BIA annonserer EUROSTARS-utlysninger på lignende måte som programmets egne utlysninger.

ERANET er samarbeid mellom forskningsfinansierende organisasjoner i Europa som, med støtte fra EUs rammeprogram, går sammen om å lyse ut midler til FoU-prosjekter innenfor et avgrenset tema. BIA deltar i et begrenset antall ERANET.

6 Samarbeid med relaterte virkemidler

BIA skal fortsatt være komplementær til eksisterende tematiske programmer og SkatteFUNN. Endringer i programporteføljen medfører at BIAs grenseflater og ansvarsområder er i stadig endring, noe som krever at komplementariteten forvaltes på en stadig mer dynamisk måte. Dette har blant annet resultert i at det har utviklet seg et aktivt samspill mellom BIA og øvrige programmer. Fra å i stor grad dreie seg om å veilede søkere og fordele søknader til rett program, legges nå økende innsats i felles informasjons- og mobiliseringsaktiviteter, og i en koordinert planlegging av tidspunkt for og avgrensning av utlysninger.

BIA vil videreutvikle sitt samarbeid med andre programmer for å kunne gi bedriftene bedre service i kontakt med Forskningsrådet. Dette kan omfatte tilbud om rask respons på prosjektidéer, samt faglig og økonomisk bistand til utvikling av mer omfattende prosjektinitiativer.

BIA har ved flere anledninger stilt sin administrasjon og sitt opplegg for søknadsbehandling og prioritering til disposisjon ved utlysning av særskilte midler (som ikke inngår i BIAs ordinære budsjett), og på den måten bidratt til en effektiv håndtering og kvalitetssikret behandling av mer situasjonsbestemte initiativ. Denne erfaringen setter BIA i stand til å kunne påta seg et generelt ansvar for å tilrettelegge og iverksette tids- og temabegrensede satsinger innenfor den næringsrettede forskningen. BIA har en samarbeidsavtale med BIOTEK2021 om å ivareta forvaltning av deres midler til innovasjonsprosjekter i næringslivet. Denne typen samarbeid kan inngås også med andre programmer, og BIA ivaretar også innovasjonsprosjekter for programmer som ikke har avsatt midler til innovasjonsprosjekter (for eksempel IKTPLUSS).

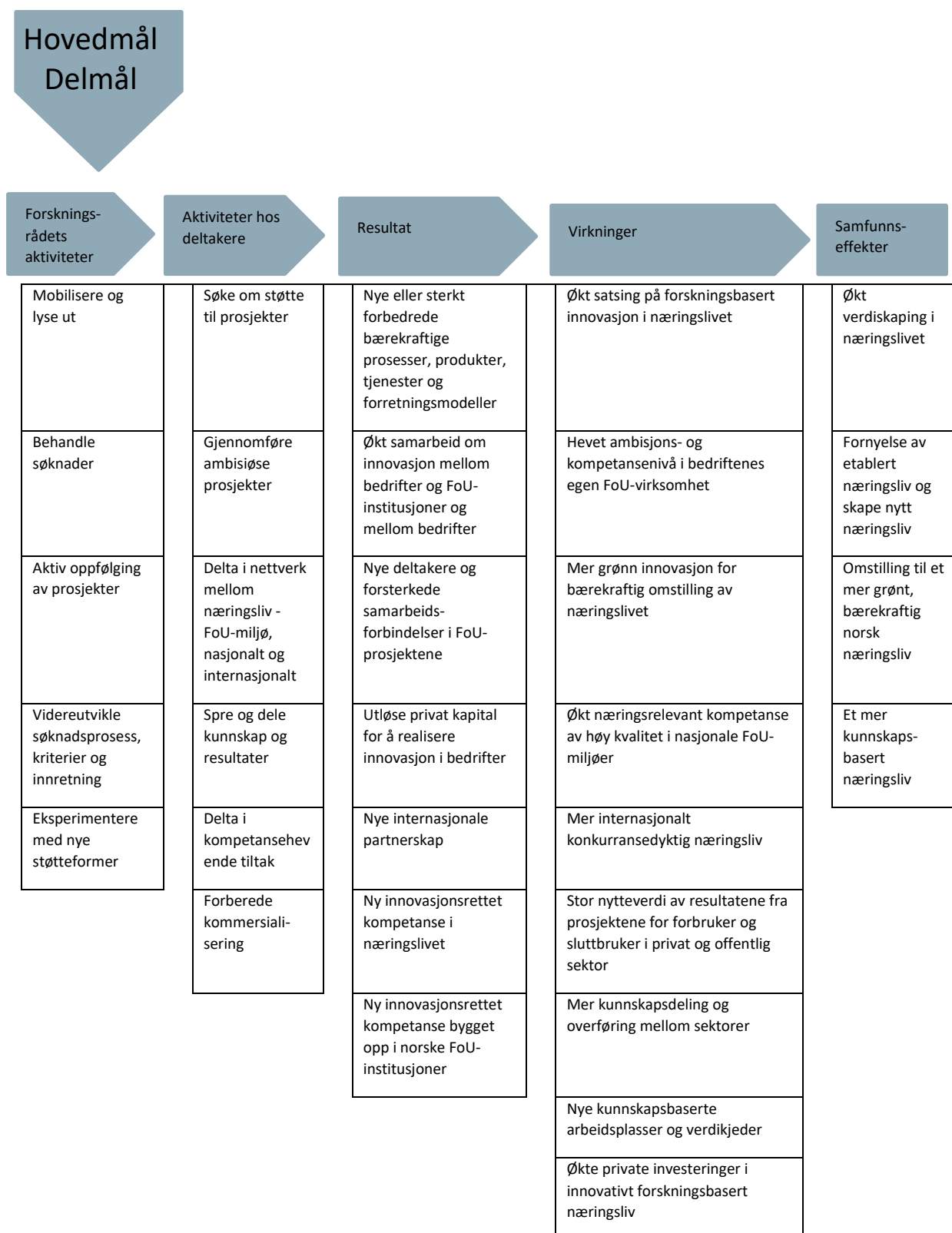
BIA opererer også i et samspill med øvrige deler av virkemiddelapparatet, som Innovasjon Norge, Patentstyret og SIVA. Bedriftene som deltar i BIA-prosjekter, kan dra nytte av ulike støtteordninger og tilbud disse har, på sin vei mot realisering av innovasjonen og utnyttelse av prosjektresultater (for eksempel innovasjonskontrakter, internasjonalisering, patentrådgivning, katapultsatsing). På internasjonalt plan legger BIA vekt på samspill med EU-finansierte programmer og EUROSTARS.

7 Forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter

BIA skal bidra til størst mulig bærekraftig verdiskaping i norsk næringsliv gjennom forskningsbasert innovasjon i bedrifter og samarbeidende forskningsmiljøer. Forskningsrådets aktiviteter, innsats og strategier skal legge til rette for at deltakerne i BIA (bedrifter, FoU-miljøer og andre organisasjoner) gjennomfører aktiviteter som i sum skal gi resultater og bidra til programmets ønskede virkninger og samfunnseffekter, og således gi en god måloppnåelse i forhold til programmets hovedmål.

BIA vil bruke Forskningsrådets programspesifikke resultatindikatorer, tellekanter og merkesystem for å måle og vurdere om programmet styrer og arbeider i riktig retning med hensyn til måloppnåelse. Hoveddelen av prosjektporteføljen i BIA – innovasjonsprosjektene – har regelmessige evalueringer gjennomført av eksterne fagmiljøer. Forventningene til verdiskaping måles ved oppstart, ved prosjektslutt og deretter fire år etter prosjektslutt. Dermed måles både resultater på kort sikt og virkninger på lengre sikt. Disse resultatmålingene er utviklet og kvalitetssikret gjennom 20 år. I tillegg vil BIA gjennomføre jevnlig analyse av hele prosjektporteføljen ved kartlegging av resultater fra fremdriftsrapportering og sluttrapportering. Dette vil gjøre det mulig å evaluere programmet kontinuerlig av Forskningsrådet og dets styrende organer. Andre eksterne evalueringer, slik som virkemiddelanalyse, casestudier av prosjekter og effektanalyser vil gjennomføres ved behov og i tråd med Forskningsrådets retningslinjer for programsatsinger.

Figur 1 under viser BIAs programlogikk i forenklet versjon.

Figur 1: Programlogikk BIA, forenklet versjon.

Aktivitetene til deltakerne i BIA skal gi direkte **resultater**. Figur 1 viser at resultatene fra prosjektene forventes å fremkomme for eksempel i form av økt FoU-samarbeid, innovasjoner og innovasjonsrettet kompetanse. Disse resultatene skal gi **virksomheter** som for eksempel økt nytteverdi for forbruker og sluttbruker i privat og offentlig sektor, og endringer i form av oppførsel og praksis, slik som økt satsing på forskningsbasert innovasjon. Resultatene og virkningene skal gi mer langsiktige endringer på samfunnsnivå; dette er **samfunns effekter** i form av økt verdiskaping, fornyelse av næringslivet, grønn omstilling og et mer kunnskapsbasert næringsliv.

BIAs suksess vil ikke bare være avhengig av hvilke resultater som oppnås i prosjekter som støttes. Det er også viktig hvordan prosjektdeltagelse, prosjektgjennomføring og andre programtiltak påvirker bedriftenes og FoU-miljøenes kompetanseutvikling, innovasjonskapasitet og evne til å utvikle verdifulle partnerskap. Programmet vil videreutvikle kriterier som benyttes ved evaluering av prosjektene. Kriteriene og suksessindikatorer vil bli fulgt opp gjennom programdriften og årlige handlingsplaner. Slik skal BIA få en prosjektportefølje sett i lys av programmets brede målgruppe og temanøytrale innretning. Samtidig vil metodikken som benyttes for prosjektseleksjon, bli løpende evaluert for å sikre at ulike kategorier av søkere, prosjektdeltagere og prosjektinnhold opplever en rettferdig konkurranse om prosjektmidler.

8 Ressurser og budsjett

Et program som BIA er avhengig av å ha et grunnbudsjett som er tilstrekkelig til å kunne fungere som et permanent insentiv til økt FoU-satsing innenfor sitt brede ansvarsområde. For at BIA skal fremstå som en relevant partner i å få realisert FoU-prosjekter med vesentlig større risiko og kompleksitet enn hva bedriftene er i stand til å initiere på egen hånd, er det nødvendig at BIA jevnlig kan gjennomføre utlysninger av betydelig omfang. Et budsjettnivå som i 2017 (650 millioner kroner) vil gi BIA mulighet til å planlegge for én stor årlig hovedutlysning av innovasjonsprosjekter. Dette vil gi en forutsigbarhet som er viktig for næringslivet. Det er også viktig at budsjettet er stort nok til å forhindre at en høy andel av gode prosjektforslag må avslås.

En videre budsjettvekst er nødvendig for at BIA skal kunne respondere på behovet for økt FoU-innsats, blant annet som følge av at programmets ansvarsområde utvides ved at innovasjon i økende grad skjer på tvers av etablerte bransjer og fagområder, eller for å møte viktige samfunnsutfordringer. Med bakgrunn i Forskningsrådets innspill til Langtidsplan for forskning og utdanning (LTP) i 2017, legges det en budsjettambisjon for BIA på 800 millioner kroner. En større budsjetttramme vil kunne tillate to utlysninger i året av innovasjonsprosjekter.

For at BIA skal lykkes med å nå sine målsetninger, må programmet ha et tilstrekkelig grunnbudsjett til rådighet. Dette for å kunne presentere en konkurransearena som kan ta inn og støtte et tilstrekkelig mangfold av prosjekter og spekter av innovasjoner. Med tilstrekkelig budsjett vil BIA kunne ivareta oppgaver utover det å opprettholde konkurransearenaen for innovasjonsprosjekter. En aktuell utfordring er å sikre et tilbud om prosjektfinansiering slik at norske bedrifter kan delta aktivt i spesielle internasjonale FoU-programmer, som EUROSTARS.

Med tilføring av midler utover et nødvendig grunnbudsjett, kan BIA fortsatt påta seg særskilte oppgaver, for eksempel tidsbegrensede satsinger for å få bygget opp en portefølje av innovasjonsrettet aktivitet på nye områder med stort næringspotensial (BIA-X), jamfør femårig prøveordning innenfor BIA.

9 Styring og organisering

Programmet styres i tråd med det generelle mandatet for programstyrer. Bredden i BIAs målgruppe og prosjektportefølje må reflekteres i sammensetning av både programstyre og programadministrasjon. Programstyret for BIA er derfor oppnevnt med 7 medlemmer og med 2 varamedlemmer, som er fast møtende og i praksis tar fullverdig del i programstyrets arbeid. Med et forum på 9 medlemmer kan programstyret ivareta det faglige og næringslivsmessige mangfold som skal prege programmet.

BIAs programadministrasjon må også ha en sammensetning som kan dekke både mangfoldet i søknads- og prosjektporteføljen, og behovet for kontakt med en omfangsrik og bredt sammensatt målgruppe. Programadministrasjonen og Forskningsrådet har dessuten en forpliktelse til å sikre koordinering og effektivisering med tilgrensende aktiviteter og programmer i og utenfor Forskningsrådet. Dette tilsier at medarbeidere som også har andre oppgaver i Forskningsrådet bør delta i arbeidet. Programadministrasjonen må ta et særlig ansvar for å utvikle arbeidsformer som fremmer BIAs evne til å fungere som en åpen arena. Viktige utfordringer er å

- mobilisere bredt til deltagelse gjennom søknader, prosjektidéer og samarbeidsfora
- stimulere til FoU-basert innovasjon på områder der det er liten tradisjon for dette
- sikre at konkurransen om midler håndteres på en måte som fremtrer som rimelig og rettferdig
- lykkes med en aktiv prosjektoppfølgning med fokus på FoU-innsatsens bidrag til å realisere verdiskaping og innovasjon

Publikasjonen kan lastes ned
fra [www.forskningsradet.no/
publikasjoner](http://www.forskningsradet.no/publikasjoner)

Norges forskningsråd
Drammensveien 288
Postboks 564
1327 Lysaker

Telefon +47 22 03 70 00
Telefaks +47 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

Ut giver:
© Norges forskningsråd
Brukerstyrt innovasjonsarena
www.forskningsradet.no/BIA

Omslagsdesign: Design et cetera

Oslo, februar 2018

ISBN 978-82-12-03659-8 (pdf)